

Abstrakt

Cílem této diplomové práce je přiblížit proces přijetí změny způsobu volby hlavy státu z nepřímé parlamentní volby na přímou volbu občany České republiky, dále zákonné podmínky, které jsou pro konání přímé volby prezidenta nastaveny a konečně důsledky, která tato změna Ústavy přinesla do politického systému ČR. Jedná se nejdůležitější změnu Ústavy od doby jejího vzniku. První kapitola této práce je zaměřena na charakteristiku úřadu prezidenta v České republice, který má v českém politickém prostředí specifické a tradičně silné postavení, ačkoliv ČR je parlamentním režimem, což je klíčové pro pochopení této práce.

Druhá kapitola se věnuje historii návrhů této ústavní změny od roku 1989 do roku 2012, kdy byl poslední návrh Parlamentem přijat. Tato kapitola také přibližuje odbornou diskusi, která schválení přímé volby předcházela. Argumenty hovořící pro zavedení přímé volby jsou v odborných kruzích vzácné, což je v ostrém kontrastu s argumentací politické reprezentace, která změnu navrhovala. Nejsilnějším argumentem pro zavedení přímé volby bylo přání veřejnosti. Naproti tomu nejsilnějším argumentem proti byl názor, že přímá volba nemá v systému parlamentní demokracie své místo a má potenciál ho deformovat.

Třetí kapitola se zaměřuje na podmínky přímé volby, které jsou definovány Ústavou ČR a zákonem o přímé volbě prezidenta. Také přihlíží k judikatuře Ústavního soudu a Nejvyššího správního soudu, které byly nuceny řešit spory v souvislosti s registrací kandidátů Ministerstvem vnitra.

Čtvrtá kapitola se zabývá důsledky zavedení přímé volby v České republice. Nejprve tato kapitola reflektuje diskusi, která schválení přímé volby předcházela s realitou první proběhlé přímé volby prezidenta v roce 2013. Dále si pokládá otázku, jestli mohlo zavedením přímé volby dojít ke změně systému z parlamentního na polo-prezidentský, což by patrně bylo nejzávažnějším důsledkem této změny ústavy. Poslední část této kapitoly je věnována studii profesorky Margit Tavits, která se snažila najít souvislost mezi přímou volbou a prezidentským aktivismem. Její empirická studie neprokázala vliv silné legitimacy vzešlé z přímé volby na prezidentův aktivismus. Český prezident byl vždy aktivní politickou silou už od dob prvního prezidenta Václava Havla a s velkou pravděpodobností prezident Miloš Zeman by byl aktivní hlavou státu, i kdyby byl býval zvolen parlamentem. Obecně přímá volba sama o sobě na prezidentův

aktivismus vliv nemá, ale ve specifickém českém politickém prostředí může přispívat ke zvýšení prezidentovi moci a k jeho tendenci nespolupracovat s vládou.